

Højesteret indstiller, hvem af ansøgerne til en oplået ledig stilling der skal have tilladelse til at prøvotere. Bedømmelsesgrundlaget er ikke formaliseret. Der indhentes således ikke skriftlige udtalelser om ansøgerne. Udvælgelsen sker på grundlag af dommernes opfattelse af ansøgernes faglige og personlige kvalifikationer. Den kreds, som højesteretsdommere kan rekrutteres fra, er ikke stor, og da det faglige miljø er overskueligt, er der gode muligheder for at indhente oplysninger om og danne sig en opfattelse af ansøgerne. Det hænder, at præsidenten for Højesteret efter drøftelse i Højesteret opfordrer kvalificerede jurister til at søge højesteretsdommerstillinger.

Stillingen som Højesterets præsident er siden 1861 blevet besat med en allerede udnævnt højesteretsdommer efter indstilling fra rettens dommere. Stillingen oplås som anført ovenfor under pkt. 3.1.1. ikke ledig. Ved domstolene kendes en lignende ordning i Rigsretten, der efter grundlovens § 59, stk. 2, vælger sin formand af sin midte.

3.1.4. Offentlighed og partshøring ved stillingsbesættelse

Efter offentlighedslovens § 2, stk. 1, 2. pkt., gælder retten til aktindsigt ikke sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste. Offentligheden har således ikke adgang til aktindsigt i sager om ansættelse af dommere.

Dommerstillinger er tjenestemandstillinger, hvorfor de særlige regler i tjenestemandsløvens § 5, stk. 3-5, om udlevering af lister over ansøgernes navne gælder. Efter disse bestemmelser skal der efter anmodning meddeles ansøgere og organisationer, hvis medlemmer er naturlige ansøgere til en stilling, oplysning om ansøgernes navne m.v. En ansøger til en tjenestemandstilling kan kræve, at ansøgerlisten ikke gengives offentligt. Når blot én ansøger kræver diskretion, gælder offentliggørelsesforbudet hele ansøgerlisten. Anmodningen skal være skriftlig og modtaget inden ansøgningsfristens udløb. Forbudet mod offentlig gengivelse af ansøgningsnavne m.v. skal påføres ansøgerlisten ved udlevering, og overtrædelse af forbudet straffes med bøde.

Efter bestemmelsen i forvaltningslovens § 10, stk. 2, om partens ret til aktindsigt har den, der ansøger eller har ansøgt om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste, kun krav på aktindsigt i den pågældende sag for så vidt angår de dokumenter m.v., der vedrører den pågældendes egne forhold.

Indgår der ved behandlingen af en ansættelsessag faktiske oplysninger, som er af væsentlig betydning, og som er til ugunst for en ansøger, skal der efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 5 foretages

partshøring. Dette gælder dog ikke, hvis parten er bekendt med, at oplysningerne indgår i ansættelsesmyndighedens beslutningsgrundlag. Sagen må her efter først afgøres, når ansøgeren er gjort bekendt med oplysningerne og har haft lejlighed til at udtale sig, jf. dog lovens § 19, stk. 2.

Afgørende for, om en oplysning skal undergives partshøring efter forvaltningslovens § 19, er, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skaffe klarhed med hensyn til sagens faktiske omstændigheder.

Reglerne om aktindsigt og partshøring i forvaltningsloven gælder kun for afgørelsesmyndigheder og ikke for en myndighed, der kun skal afgive indstilling i en sag.

Bestemmelsen i offentlighedslovens § 6 om myndighedens pligt til at gøre notat om mundtligt modtagne oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, og om pligten til at gøre notat om sådanne oplysninger, som myndigheden på anden måde er bekendt med, gælder også ansættelsessager, jf. lovens § 2, stk. 1, 2. pkt. Også denne regel gælder kun for den myndighed, der træffer afgørelse i sagen.

Den gældende ordning med hensyn til udnævnelse af dommere er i øvrigt beskrevet i betænkningen side 217-221. I betænkningen side 228-242 beskrives internationale principper og udenlandske ordninger med hensyn til dommerudnævnelser.

3.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Med mellemrum har der i den offentlige debat været rejst spørgsmål om ændring af den gældende ordning med hensyn til dommerudnævnelser. Debatten har haft sit udgangspunkt dels i en kritik af en for ensidig rekruttering til særligt de overordnede retter, og dels i mere principielle standpunkter såsom hensynet til domstolenes uafhængighed og hensynet til en bredere og mere gennemsigtig rekruttering.

Domstolsudvalget blev bl.a. på den baggrund anmodet om at vurdere, om der var behov for en ændret fremgangsmåde ved besættelsen af dommerstillinger. Udvalget blev herunder anmodet om at overveje, om der ved en større gennemsigthed i beslutningsproceduren og ved en højere grad af klarlægelse af kvalifikationskravene kunne sikres en bredere tilgang af kvalificerede jurister til domstolene.

Om debatten henvises i øvrigt til betænkningen side 223-228.